

PSYCHOSOMATICKÁ INTERVENCE PROVÁDĚNÁ LÉKAŘEM VZDĚLANÉM V PSYCHOTERAPII

Číslo výkonu:

90915

Autorská odbornost:

(909) psychosomatická medicína

Popis:

(Pokud má výkon jednoznačné indikace, uveďte je.)

Výkon je určen pro pacienta s opakovaným vážným somatickým onemocněním, které nereaguje na běžnou somatickou léčbu prováděnou podle doporučených postupů, nebo trvá déle než 3 měsíce, aniž by somatický nález odpovídal uváděným obtížím. Je zdůvodnitelný významnými psychosociálními okolnostmi, které velmi pravděpodobně udržují patologický circulus vitiosus a vyžaduje případně i specializovanou práci s rodinou nemocného (rodinnou terapii). Zaměřuje se na aktuální stav nemoci a subjektivně prožívané potíže. Systematická, racionálně edukativní a introspekci podporující forma rozhovoru vedenou erudovaným psychoterapeutickým způsobem umožní pacientovi a jeho rodině zprostředkovat vzhled do psychosomatických souvislostí procesů nemoci a do významu patologických vztahů. Umožní pacientovi rozvinout schopnosti sloužící k vypořádávání se s nemocí, a to případně i na základě zapojení vztahových osob z jeho okolí.

Čím výkon začíná:

Studiem posledních konzultací případně poradou týmu a navázáním komunikace s pacientem nebo jeho rodinou na předešlé návštěvy (kontinuita procesu!), stanovením pevného rámce (začátek, konec, bezpečí), identifikace cílů a potřeb pacienta nebo rodiny, péče o atmosféru bezpečí, důvěry a stranění všem.

Obsah a rozsah výkonu:

Kromě motivačního rozhovoru, krátké intervence, behaviorální analýzy a bio-psycho-sociálního poradenství, je zde prostor k psychoterapii na základě erudice lékaře. Otázkami, lineárními, reflexivními, nebo cirkulárními lékař získává pacienta, případně jeho rodinu k autentickému dialogu s cílem navodit změnu nebo dodat informace, které ke změně povedou. Lékař pomáhá poskytnout nemocnému nebo jeho rodině naději, oporu, vytvořit přemostění od tělesně orientovaného porozumění nemoci k porozumění širším souvislostem. Podporuje sebeexploraci, tedy hledání psychologických souvislostí se subjektivně významnými a zatěžujícími skutečnostmi. Nezbytnou součástí je individualizovaná edukace směřující k rozšíření náhledu a zvýšení motivace ke komplexní léčbě. Průběh léčby lékař hodnotí společně s pacientem, popř. s jeho blízkými, případně koriguje cíle, kterých chce pacient dosáhnout v konkrétním časovém období. Snaží se pacienta a členy jeho rodiny vést k aktivnímu podílu na léčbě. Rozhovor časuje realisticky na 30-120 min. podle možností a významu témat a počtu členů konzultace. Může pracovat s koterapeutem nebo reflexním týmem a s dalšími nástroji.

Čím výkon končí:

Administrativní činností spojenou s výkonem, především zápisem o průběhu rozhovoru v rozsahu potřebném pro ošetřujícího lékaře, s ohledem na důvěrnost informací, případně poradou týmu.

Kategorie: P - hrazen plně;

Omezení místem: SA - pouze na spec. prac. ambulantně

Omezení frekvencí: 4/1 den

Obvyklá doba trvání celého výkonu v minutách: 30

Podmínky:

(Pokud je omezení místem "S",

popište, čím je pracoviště specializované.)

Psychosomatickou intervenci s psychoterapií provádí lékař s nástavbovou atestací v psychosomatice, absolvent komplexního psychoterapeutického výcviku akreditovaného pro zdravotnictví .

Důvod změnového řízení:

(V případě, že výkon nahrazuje staré metody, doplňte čísla původních výkonů.)

Odborný výkon dosud není registrován. Podle vyhlášky č. 286/2013 Sb. je obor psychosomatika (909) nastavbovým oborem. Nastavbová atestace z tohoto oboru je určena pro lékaře se specializovanou způsobilostí v některém základním oboru specializačního vzdělávání (s výjimkou hygieny a epidemiologie, soudního lékařství a patologie). Studium je časově náročné (min. 24 měsíců), zahrnuje i tzv. sebezkušenost, práci s vlastními emocemi, nikoli jen nové informace. Samo psychosomatické vyšetření sice umožňuje postihnout somatické, psychické a psychosociální aspekty onemocnění, rozpoznat etiologické souvislosti mezi nimi a posoudit jejich patogenní význam, pro změnu je však třeba pacienta získat a dále ho podporovat, opakovaně intervenovat. Psychosomatická intervence prováděná lékařem erudovaným v psychoterapii je kvalitativně vyšší a vyžaduje mnohem větší investici do vzdělání než pouhá psychosomatická intervence. Hlavní důvod, proč potřebujeme nové výkony pro naši odbornost je fakt, že čas lékařského výkonu v psychosomatice nelze kondenzovat, tak jak se to postupně stalo u většiny lékařských výkonů zaměřených především na biologické aspekty stonání, a tento čas věnovaný výhradně pacientovi musí být hrazený. V opačném případě by docházelo u lékaře s nastavbovou atestací ke snížení příjmů, což by mělo za následek naopak útlum zájmu o studium a využívání bio-psycho-sociálně orientovaného přístupu mezi lékaři. Je to navíc v rozporu s principem, že vyšší erudice má být více odměňována. Fakt, že pregraduální příprava našich lékařů téměř postrádá informace a nácvik dovedností v psychosociální oblasti, je v příkrém rozporu s bio-psycho-sociálním zaměřením medicíny dle WHO. Pacientů, ke kterým je třeba takto přistupovat, je značné množství, a lékaři potřebují vědět, jak s nimi zacházet. V současnosti již nelze bez rozšířených znalostí z psychosociální oblasti tyto pacienty ošetřovat podle principů EBM, jak ukazuje doporučený postup „Psychosomatické poruchy a lékařsky nevysvětlitelné příznaky“ pro VPL (1).

Posouzení medicínské efektivity: O účinnosti psychologických intervencí u medicínsky nevysvětlitelných příznaků, které nejvíce zatěžují náš zdravotnický systém, není v odborné literatuře pochyb. (2) (3) Fakt, že lékaři nemají znalosti a trénink v oblasti psychosociálních aspektů stonání, znemožňuje tento potenciál využít. Nestačí tyto pacienty jen odkázat na klinické psychology a psychoterapeuty. Je třeba diferencovat pacienty, kteří potřebují a jsou vhodní pro psychoterapii od těch, u kterých lékaři stačí psychosomatické vzdělání. Výzkumná skupina kolem Baudiše a Škody už v osmdesátých letech na základě výzkumu psychiatrické nemoci v ordinaci praktického lékaře navrhla, že zvýšené vzdělání lékařů v bio-psycho-sociálním pohledu na zdraví a nemoc může významně zlepšit náklady na vyšetřování a ošetřování těchto pacientů. (4) Zahraniční zkušenosti jsou v tomto směru velmi povzbuzující. (5) Pacientů, kteří potřebují takovou léčbu není málo. Výzkumné práce uvádí až 40% v ordinaci praktického lékaře. (6) Správné zaměření pozornosti lékaře a dovednost posoudit význam psychosociálních okolností stonání vede k významnému snížení množství vyšetření i léků. (7) Efektivita a dlouhodobá účinnost psychosomatické léčby byla potvrzena v řadě studií. V rozsáhlé metaanalýze, která sledovala 103 takových studií, je uváděna efektivita Hedges=0,71. Silné efekty byly zaznamenány při hodnocení celkové kvality života, střední pak u psychologických a tělesných symptomů. (8)

Ekonomický dopad:

(Doplňte odhadovaný počet pacientů za rok)

Lékaři, kteří získají zvláštní odbornou způsobilost v psychosomatice a navíc i akreditovaný psychoterapeutický výcvik, budou-li pracovat dále v ordinaci své původní odbornosti s indikovanými pacienty své klientely ve vyhrazeném čase pod odborností 909, nebudou ve stejné době vykazovat výkony své odbornosti. Proto v segmentu specialistů nepovede zavedení nových kódů ke zvýšení nákladů pojišťoven. Pouze u části pacientů ošetřených pod odborností 909 dojde přechodně ke zvýšení nákladů na rodné číslo. To proto, že výkony v psychosomatice nelze časově kondenzovat, ekonomicky se jejich nová erudice projeví snížením počtu pacientů a žádoucím zvýšením kvality jejich léčby. To povede ve svém důsledku k úspoře až 1/3 nákladů na ordinace, jak prokazují dlouhodobé zkušenosti německých pojišťoven. (9) Pojišťovně zavedením nového kódu nevznikají další náklady navíc. Specialista, který si vyčlení 1 den na práci se svými psychosomatickými pacienty, může použít tento kód denně maximálně 16x nejvýš u 4 pacientů (celkem 8 hodin), to znamená 64 za měsíc, tedy teoreticky 706 verbálních intervencí za rok. Protože však musí s těmito pacienty dále pracovat (jiné kódy) bude jich jen asi 1/3, tedy asi 230 za rok. Počet lékařů se získanou speciální odborností v kombinaci s výcvikem v psychoterapii bude vždy spíše malý a s ohledem na délku takové přípravy bude jen velmi pomalu narůstat, asi 50 takových odborníků, tedy kapacita pro tento kód je asi 4600 za rok.

Porovnání s prokázaným léčebným přínosem: V současnosti je typický psychosomatický pacient vyšetřen praktickým lékařem, odebrána laboratoř a podle výsledků odeslán k vyloučení patologie podle symptomatologie k příslušnému specialistovi, vše hrazeno pojišťovnou. V typickém případě není nalezena příčina potíží (MUS), ale úleva nepřichází. Proto se pacient vrací k praktickému lékaři, znovu je provedena laboratoř a stále složitější tělesná vyšetření a další specialisté vylučují příčinu potíží. Pokud se najde odchylka od normy, často se předpokládá, že je to „přeci jen“ příčina potíží. Následuje zpravidla dlouhodobá a bohužel i zbytečná léčba. Pokud lékař bez psychosomatické erudice pomyslí na psychogenní zdroj potíží a odešle pacienta k psychiatrovi, zpravidla se setká s prohloubením nedůvěry pacienta, nebo psychiatr zjistí, že pacient je z jeho hlediska normální, možná sekundárně depresivní pro své somatické potíže. Zkusí tedy medikaci antidepresivy, ale ani to obvykle nevede ke změně symptomů. Část neurotických pacientů může z psychiatrické léčby profitovat, pokud je ve hře především úzkost, nebo deprese. Bez prohloubení náhledu bude následovat dlouhodobá a nákladná medikace. To všechno představuje pro pojišťovny značné ekonomické ztráty. Pokud je praktický lékař erudován alespoň v základní psychosomatické péči, už na začátku tohoto nepříznivého vývoje může zasáhnout, obrátit pozornost k podstatným psychosociálním aspektům pacientova stonání v dobrém vztahu s ním, a významně tak snížit náklady na vyšetřování a léčbu. (10) Praktičtí lékaři mají doporučený postup pro léčbu těchto pacientů už od r. 2015. (1) (dostupné zde: <https://www.svl.cz/files/files/Doporucene-postupy-od-2013/Psychosomaticke-poruchy-a-lekarsky-nevysvetlitelne-priznaky.pdf>)

Způsob úhrady v dalších zemích: Nejlépe zavedená je psychosomatická léčba v německých zemích. Výkon základní psychosomatické péče (15 min) hrazen pojišťovnou (16,7 EUR), možno vykazovat u pacienta na jednu dg 3 x za 3 měsíce. Psychosomatické výkony mohou dělat všichni praktici, protože v rámci VPL musí absolvovat Psychosomatische Grundversorgung, jinak nemohou přistoupit k atestaci. Specialisté, pokud si chtějí účtovat psychosomatické výkony, musí si 80hodinový kurs dodělat (V ČR běží tento kurz se stejným obsahem pod IPVZ už více než 10 let) Pak může účtovat 35100 (diferenciální diagnostické objasnění psychosomatických chorobných stavů) a 35110 (verbální intervence ve stavech psychosomatických chorob). Více zde: <https://seminstfuchs.com/kursinformationen/ebm-abrechnung/#bedeutung> Kód 35100 účtují 1x za čtvrtletí tehdy, pokud je třeba prohloubit anamnézu o psychosociální okolnosti u somatického příznaku navíc k běžnému vyšetření 15 minut. Všechna další sezení (s frekvenčním omezením 3x čtvrtletně) jsou 35110, rovněž nejméně 15 minut. Podrobněji také tady: <https://www.iww.de/aaa/kassenabrechnung/ebm-2015-psychosomatische-grundversorgung-achten-sie-auf-die-abrechnungsvoraussetzungen-f85803> Lékaři s erudicí v psychosomaticce a současně trénovaní v psychoterapii praktikují psychoterapeutickou medicínu v rámci svých oborů. Ve Švýcarsku mají od r. 2000 možnost účtovat za psychosomatickou terapii stejnou částku jako za 5 min. své praxe. Běžný lékař může tento kód vykázat 4x, tedy 20 min. Lékař certifikovaný SAPP (u nás nástavbová atestace z psychosomatiky) může účtovat až 12x (tedy 60 min).

Další odbornosti:

Kód	Název	Režie

Nositelé:

Pořadí	Kategorie	Funkce	Praxe	Čas	Poznámka	Aktuální body
10	L3	psychosomatik	10	30		309,70
Celkem:						309,70

Přímo spotřebovaný materiál - PMAT:

Kód	Název	Doplňek	Množství	Jednotka	Cena	Body
Celkem:					0,00	0,00

Přímo spotřebované léčivé přípravky - PLP:

Kód	Název	Doplňek ATC	Omezení	Množství	Jednotka	Cena	Body
Celkem:							0,00 0,00

Přístroje:

Kód	Název	D.Ž.	N.Ú.	D.P.	Procento z výkonu	Cena	Body
Celkem:							0,00 0,00

ZUM:

Kód	Název
Položky mimo číselník	
Název	Popis

ZULP:

Kód	Název
Položky mimo číselník	
Název	Popis

Bodová hodnota	Přímé	Osobní	Režijní	Celkem
	0,00	309,70	98,40	408